

RECOMANACIONS PER A L'ELABORACIÓ DE PLANS DE PARENTALITAT

Col·legi Oficial de
Psicòlegs de Catalunya

RECOMANACIONS PER A
L'ELABORACIÓ DE

PLANS DE PARENTALITAT

Col·legi Oficial de
Psicòlegs de Catalunya

RECOMANACIONS PER A L'ELABORACIÓ DE PLANS DE PARENTALITAT

La finalitat de la Llei 25/2010 de 29 de juliol és aprovar el Llibre Segon del Codi civil de Catalunya relatiu a la persona i a la família.

El Llibre Segon del Codi civil de Catalunya incorpora el Pla de parentalitat com un dels continguts bàsics del conveni regulador quan els progenitors en procés de ruptura de parella tenen fills comuns. Aquest Pla de parentalitat (PP a partir d'ara) s'ha de presentar, tant si el procés és de mutu acord com si és contenciós, amb l'objectiu de preveure com s'exercitaran les responsabilitats parentals.

El Pla de parentalitat és un instrument basat en l'autonomia dels progenitors i està dirigit a regular les tasques que poden afectar els fills comuns en cas de ruptura de la relació. Estimula els progenitors a organitzar per ells mateixos i de manera responsable la cura dels fills, de manera que estableix els criteris de resolució dels problemes més importants que prevegin que poden aparèixer en el futur, de cara a evitar processos contenciosos en un moment posterior.

És un document on es concreta la manera en què tots dos progenitors poden exercir les responsabilitats parentals, en el qual queden recollits els compromisos que assumeixen respecte a la guarda, cura i educació del fills (art. 233-239). Així doncs, en el PP es regula en la pràctica i s'especifiquen aspectes concrets referents a temes com la salut, l'exercici de la religió, les activitats d'oci, el tipus de relació personal que s'establirà amb el progenitor amb qui no conviuen (i amb altres familiars i persones properes i importants en la vida del

menor) o la distribució de les vacances, dies festius o especials.

El PP parteix de la base que els progenitors són els que millor saben què és el que convé als seus fills i que la ruptura de la parella no ha d'alterar les responsabilitats parentals cap als fills comuns.

En l'article 233-239 de la Llei 25/2010, en el seu apartat segon, es fa referència als aspectes mínims que han de constar dins del Pla de parentalitat.

- a) Lloc o llocs on viuran els fills habitualment. S'han d'incloure regles que permetin determinar a quin progenitor correspon la guarda en cada moment.
- b) Les tasques de les quals es fa responsable cada progenitor en relació amb les activitats quotidianes dels fills.
- c) La manera com s'han de fer els canvis en la guarda i, si existeixen, com s'han de repartir els costos associats que generin.
- d) El règim de relació i de comunicació amb els fills durant els períodes en què un progenitor no estigui amb els seus fills.
- e) El règim d'estades dels fills amb cadascun dels progenitors en períodes de vacances i en dates especialment assenyalades per als fills, per als progenitors o per a la seva família.
- f) El tipus d'educació i les activitats extraescolars, formatives i d'oci, si escau.

- g) La manera de complir el deure de compartir tota la informació sobre l'educació, la salut i el benestar dels fills.
- h) La manera de prendre les decisions relatives al canvi de domicili i a altres qüestions rellevants per als fills.

Des de la Secció de Psicologia Jurídica del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya, s'ofereixen les directrius tècniques següents com a eina útil per a l'elaboració dels plans de parentalitat, tenint sempre com a punt de referència i de partida el benefici dels menors implicats en els processos de separació i/o divorci.

RECOMANACIONS TÈCNiques

El PP es regirà pel principi del millor interès del menor, vetllarà per aquest i donarà prioritat al benestar dels fills. Com a recomanació genèrica, se suggereix la màxima continuïtat possible en la vida quotidiana dels menors, quan aquesta sigui apropiada per a les seves necessitats, ja que, per a ells, l'estabilitat (afectiva, social i espaciotemporal) és un element facilitador i garantista de la seva adaptació a la nova situació i al desenvolupament psicossocial futur i, la inclusió de canvis bruscs i no necessaris en les seves rutines, podria desestabilitzar-los i ocasionar-los sofriments que es podrien haver evitat.

Es recomana que els acords del PP es revisin si succeeixen canvis substancials en la situació familiar, tenint-se en compte els canvis progressius evolutius dels menors, i sempre vetllant pel seu millor interès.

a) En relació amb el lloc o llocs on habitualment viuran els fills, s'efectuen les següents recomanacions:

- Que els progenitors intentin fixar, en la mesura de les seves possibilitats, els seus respectius domicilis en llocs propers o relativament propers un de l'altre per facilitar l'adaptació dels fills a la nova organització familiar i així poder mantenir les seves rutines i hàbits dins del context familiar, escolar i social habitual del menor.
- En el cas que això no sigui possible o existeixi alguna contraindicació específica, es recomana adaptar el període i sistema de contacte amb els progenitors tenint en compte el temps de desplaçament d'una casa a l'altra i com aquest pot afectar les rutines, activitats i horaris dels menors.
- Que tots dos domicilis estiguin adaptats a les necessitats dels menors (espai propi dins de la casa, que estigui al més proper possible del centre escolar, etc.), de manera que un no supleixi i/o substitueixi les manques de l'altre.

b) En relació amb les responsabilitats de cada progenitor en les activitats quotidianes dels fills,

- Quan els dos progenitors conservin la pàtria potestat, com és en la majoria dels casos, els dos es faran responsables i participaran activament en qualsevol de les decisions i accions que el marc legal assigna a l'exercici de la mateixa, i es comprometran en el PP a respectar aquest marc i a fer partícip l'altre progenitor de les seves iniciatives en aquest sentit.

- Cada progenitor es farà responsable i participarà activament en qualsevol de les activitats quotidianes dels seus fills quan estiguin amb ell i es comprometrà a respectar i a no interferir en les que els fills facin quan estiguin amb l'altre progenitor (com per exemple tasques escolars i/o activitats esportives).
- Es recomana que els progenitors estableixin un pla de repartiment de tasques amb les quals es comprometen, diferenciant aquelles en les quals participen conjuntament i de quina manera de les que participen de manera individual i de quina manera. Es recomana una implicació de tots dos progenitors en la major quantitat possible d'activitats, de manera conjunta o per separat segons cada circumstància.
- Cada progenitor s'ha de responsabilitzar quan estigui en companyia dels menors que aquests portin a terme totes les activitats programades i que s'han acordat prèviament (assistència a l'escola, compromisos socials, activitats extraescolars, visites mèdiques...).

c) En relació amb com s'han de realitzar els canvis en la guarda i, si existeixen, com s'han de repartir els costos associats que generin,

- Es recomana que s'especifiqui amb claredat com s'efectuaran els intercanvis en la guarda i el sistema de permanència dels menors amb cada progenitor per evitar situacions tibants o conflictives. Així, és desitjable que es pactin prèviament, tenint en compte en tot moment la conveniència i el benestar dels fills

i no la comoditat dels pares, especificant el lloc i horari. Una de les variables a considerar en aquest aspecte és l'edat del menor, ja que en la primera infància existeix una alta dependència dels adults, mentre que els púbers i adolescents poden tenir major autonomia per gestionar aquests intercanvis, sent la situació molt variable en la segona infància. En els acords s'hauria d'establir, també, que altres adults poden realitzar aquests intercanvis (avis, oncles, etc.).

- Quan la situació d'intercanvi constitueixi una font de tensió i conflicte, es considera una opció vàlida i es valora beneficiós el fet que es realitzi en espais neutres com el centre escolar del menor i/o en uns altres com els punts de trobada, de cara a evitar el contacte presencial entre les parts en conflicte.

d) En relació amb el règim d'estada, relació i comunicació amb els fills durant els períodes en què un progenitor no els tingui amb ell, es tindrà en compte:

Moment evolutiu i característiques personals de cadascun dels menors.

- Dels 0 als 3 anys els menors no tenen suficient capacitat de comprensió de la situació, ni domini dels paràmetres espaciotemporals per entendre i tolerar llargs espais de temps sense el contacte amb un dels seus progenitors. Per això, es recomana, de manera genèrica i atenent sempre a la singularitat de cada cas, contactes freqüents amb el progenitor no guardador principal i períodes no gaire llargs si existeix guarda compartida.

- En la primera infància, els menors adquireixen progressivament els paràmetres espaciotemporals, la qual cosa permet plantejar períodes més amplis en la modalitat de guarda que es valori més beneficiosa.
- En la segona infància, els menors ja toleren períodes més llargs sense contacte amb l'altre progenitor, però es recomana que, en situacions estàndard i sempre que es valori beneficiós, s'inclogui almenys algun tipus de contacte durant la setmana quan el sistema no és de guarda compartida.
- Respecte a menors adolescents, es recomana tenir en compte la seva situació personal, arguments i opinions a l'hora d'establir la relació amb cadascun dels seus progenitors, ja que cada vegada són més autònoms en l'organització i estructuració de la seva vida i comença a prendre molta importància la seva vida social i rutines personals.
- Es recomana que en el PP s'especifiqui concretament com s'articularà el dret del menor a comunicar-se amb l'altre progenitor, via telefònica, correu electrònic, etc., de manera raonable i sense que distorsioni la seva rutina.
- La vinculació afectiva dels menors amb cadascun dels seus progenitors, les famílies extenses d'aquests i altres persones amb rellevància emocional per a ells, propiciant que el menor tingui el màxim contacte amb ells sempre que això sigui el més beneficiós per a ell.

- El temps que cada progenitor havia dedicat a l'atenció dels fills abans de la ruptura i les tasques que efectivament exercien per procurar el seu benestar.
- Les seves habilitats o aptituds, que garanteixin el benestar dels menors i l'actitud mantinguda per cada progenitor amb l'altre i la imatge que ofereix al menor sobre el mateix, així com la capacitat de coparentalitat.
- La distància entre els domicilis dels progenitors i com aquesta afecta la vida quotidiana i hàbits dels nens.
- La disponibilitat horària de cadascun dels progenitors.
- Les rutines dels menors.
- És important respectar els dies preestablerts i, si hi ha alguna situació que pugui dificultar el compliment dels mateixos, es recomana comunicar-ho amb suficient antelació perquè es pugui reorganitzar el calendari.

e) Durant els períodes de vacances tindrem en compte:

- El moment evolutiu, les característiques personals de cadascun dels menors i el context familiar, tenint en compte les recomanacions del punt anterior (d).
- S'han de respectar els dies acordats per sobre de tot i, si hi ha alguna situació que pugui dificultar aquestes mesures, s'haurà

de comunicar amb suficient antelació perquè tots dos puguin reorganitzar el seu calendari.

f) El tipus d'educació i les activitats extraescolars, formatives i d'oci, si escau.

- Les qüestions sobre el tipus d'educació, les activitats d'oci i extraescolars, així com els horaris hauran de ser consensuats per ambdues parts, ja que són importants en l'evolució psicosocial del menor i estan subjectes a la pàtria potestat.
- Si no existeix col·laboració entre els progenitors, es recomana que aquestes qüestions bàsiques quedin reflectides en el PP. En cas que els criteris no siguin compartits, haurà de constar en el PP el compromís de respecte a les pautes establertes per l'altre progenitor. Si es creu que aquestes actuen en perjudici del menor, s'haurà d'establir la manera de resoldre el conflicte, prioritzant l'alternativa de la mediació abans d'acudir als tribunals.

g) La manera de complir el deure de compartir tota la informació sobre l'educació, la salut i el benestar dels fills.

- És imprescindible mantenir un canal fluid d'intercanvi d'informació evitant qualsevol comunicació que pugui desembocar en conflicte en presència dels menors, prioritzant que aquests siguin preservats dels mateixos.
- Es recomana que l'actitud cap a l'altre progenitor sigui de confiança, empatia, obertura i respecte, assumint la responsabilitat

i el compromís d'informar sobre els aspectes importants de la vida del seu fill (temes escolars, metges...) propiciant la coparentalitat.

- Tots dos progenitors procuraran comunicar-se de manera respectuosa evitant que els menors els escoltin directament i/o indirecta discutir amb l'altre progenitor i/o criticar-lo o a la família extensa, intentant propiciar una imatge positiva de l'altre.

h) La manera de prendre les decisions relatives al canvi de domicili i altres qüestions rellevants per als fills.

- Es recomana que consti en el PP el compromís que les decisions de rellevància per als fills (com el canvi de domicili i unes altres com les relatives a la salut i l'educació) hauran de ser prèviament valorades i consensuades pels dos progenitors directament i/o amb l'ajuda dels seus representants legals o altres persones, com psicòlegs i/o mediadors, sense delegar-les en els menors. Quan no existeixi acord, es recomana intentar no implicar els menors en el conflicte.

Si en la redacció del PP, de manera conjunta (en els casos de mutu acord) o individual (per part de cada progenitor en els procediments contenciosos), queda pendent algun aspecte per resoldre, caldria contactar amb un psicòleg especialista que, com a expert en aquest àmbit, podrà assessorar adequadament, tenint sempre en consideració el millor interès dels fills.

Aquest document ha estat elaborat pels membres del Grup de Treball **Anàlisi i Reflexions sobre Casos de l'Àmbit Forense** pertanyent a la Secció de Psicologia Jurídica del COPC:

- **Agnès Brossa i Mari**, col·l. núm. 11.277, especialitzada en psicologia infantojuvenil; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Alma Calvelo i Elce**, col·l. núm. 17.444, psicòloga; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Sandra Farrera i Sabioncello**, col·l. núm. 3.964; doctora en psicologia; professora de la UAB; psicòloga clínica; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Mercè Farrés i Iglesias**, col·l. núm. 5.638; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Alícia Fernández i Hortal**, col·l. núm. 5.656; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Adolfo Jarné i Esparcia**, col·l. núm. 378; doctor en psicologia; professor titular de la UB; psicòleg forense acreditat pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.

- **Asunción Molina i Bartumeus**, col·l. núm. 10.349; doctora en psicologia; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Laura Ortega i Martínez**, col·l. núm. 6.340; especialista en psicologia clínica acreditada pel Ministeri; màster en medicina de conducta per la UAB; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Carme Ortiz i Fernández**, col·l. núm. 3.995; psicòloga i logopeda; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Marisol Ramoneda i Batlló**, col·l. núm. 11.669; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Glòria Terrats i Ruiz**, col·l. núm. 17.387; psicòloga clínica; màster en ciències forenses; mediadora familiar acreditada pel Centre de Mediació Familiar de la Generalitat de Catalunya; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.
- **Núria Vázquez i Orellana**, col·l. núm. 8.291; doctora en psicologia; professora de la URV; psicòloga forense acreditada pel COPC; membre del torn d'intervenció professional de pèrits del COPC.

Aquestes recomanacions han estat aprovades per la Junta de Govern el desembre de 2011.

BIBLIOGRAFIA

- AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION (2009). *Guidelines for child custody evaluations in divorce proceedings*. Disponible en línia a <<http://www.apa.org/practice/guidelines/child-custody.pdf>>
- BAUSERMAN, R. (2002). «Child adjust in joint-custody versus sole-custody arrangements: A meta analytic review». *Journal of Family Psychology*, vol. 16 (1), p. 91-102.
- COMMITTEE ON THE REVISION OF THE SPECIALTY GUIDELINES FOR FORENSIC PSYCHOLOGY (2011). *Specialty guidelines for forensic psychology*. Disponible en línia a <<http://www.ap-ls.org/aboutpsychlaw/3182011sgfpdraft.pdf>>
- FARIÑA, F.; ARCE, R.; SEIJO, D.; REAL, S.; NOVO, M. (2001). *Guia informativa: Ruptura de parella, senar de família*. Conselleria de Justícia, Interior i Relacions.
- FARIÑA, F.; NOVO, M.; VÁZQUEZ M. J. (2007). «El divorci dels pares i la seva repercussió en l'adaptació dels seus fills». A: ARCE, R.; FARIÑA, F.; ALFARO, I.; CIVERA, C.; TORTOSA, F. (ed.). *Psicología jurídica: Evaluación e intervención*. València: Diputació de València, p. 103-108.
- HODGES, W. F. (1991). *Interventions for children of divorce: Custody, access, and psychotherapy*. 2a ed. Oxford: John Wiley and Sons.
- JUSTÍCIA, M. D.; CANTÓ, J. (2000). «Tipus de custòdia, interferències i intervenció». A: CANTÓ, J.; CORTÈS, R.; JUSTÍCIA, M. D. *Conflictos matrimoniales, divorcio y desarrollo de los hijos*. Madrid: Piràmide, p. 301-327.
- KELLY, J. B. (2000). «Children's adjustment in conflicted marriage and divorce: a decade review of research». *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, núm. 39, p. 963-973.
- MINISTRY OF ATTORNEY GENERAL; BRITISH COLUMBIA (2007). *Parenting after separation: For your child's future: A handbook for parents*. Disponible en línia a <http://www.ag.gov.bc.ca/family-justice/resources/brochures_booklets/pas/pashandbook.pdf>
- RELATIONSHIPS AUSTRÀLIA NATIONAL FAMILY DISPUTI RESOLUTION NETWORK (2005). *Share the care: Parenting pla collaborative parenting apart*. Disponible en línia a <<http://www.aifs.gov.au/afrc/docs/pplan.pdf>>
- SUPERIOR COURT OF WASHINGTON (2008). *Parenting Plan*. Disponible en línia a <http://www.wvdrc.org/docs/parenting_plan.pdf>

Col·legi Oficial de
Psicòlegs de Catalunya